Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

25. studenoga 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Tržišno natjecanje – Članak 102. UFEU-a – Zloporaba vladajućeg položaja – Pojam ‚nepravedne cijene' – Društvo za kolektivno ostvarivanje autorskih prava – Slučaj *de facto* monopola – Vladajući položaj – Zloporaba – Izvođenje glazbenih djela tijekom glazbenih festivala – Cjenik koji se temelji na bruto prihodima od prodaje ulaznica – Razumna veza s uslugom društva za kolektivno ostvarivanje prava – Određivanje dijela glazbenog repertoara društva za kolektivno ostvarivanje koji je stvarno izvođen"

U predmetu C-372/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio ondernemingsrechtbank Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, Belgija), odlukom od 28. veljače 2019., koju je Sud zaprimio 10. svibnja 2019., u postupku

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM),

protiv

Weareone.World BVBA,

Wecandance NV,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca petog vijeća, M. Ilešič (izvjestitelj), C. Lycourgos i I. Jarukaitis, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 27. svibnja 2020.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, E. Deturck i J. Vrebos, *advocaten*,

– za Weareone.World BVBA, C. Curtis, E. Monard i K. Geelen, *advocaten*,

– za Wecandance NV, P. Walravens, T. De Meese i C. Lebon, *advocaten*,

* Jezik postupka: nizozemski

– za belgijsku vladu, J.-C. Halleux, S. Baeyens, L. Van den Broeck i C. Pochet, u svojstvu agenata, uz asistenciju P. Goffineta i S. Depreeuwa, *advocaten*,

– za francusku vladu, P. Dodeller, A.-L. Desjonquères i A. Daniel, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, par J. Samnadda, F. van Schaik i C. Zois, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 16. srpnja 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 102. UFEU-a u vezi s, ako je primjenjivo, člankom 16. Direktive 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (SL 2014., L 84, str. 72.).

2 Zahtjev je upućen u okviru dvaju sporova između Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) i Weareone.World BVBA i Wecandance NV u vezi s naknadama koje od potonjih potražuje SABAM na temelju autorskih prava.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodna izjava 8. Direktive 2014/26 glasi:

„Cilj je ove Direktive omogućiti koordinaciju nacionalnih propisa povezanih s pristupom aktivnosti upravljanja autorskim i srodnim pravima od strane organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, modalitetima njihovog upravljanja i okvirima nadzora […].”

4 Članak 16. te direktive, naslovljen „Izdavanje odobrenja”, određuje:

„1. Države članice osiguravaju da organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici vode pregovore u vezi s izdavanjem odobrenja u dobroj vjeri. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici jedni drugima daju sve potrebne informacije.

2. Uvjeti izdavanja odobrenja temelje se na objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima. […]

Nositelji prava dobivaju primjerenu naknadu za korištenje pravima. Tarife za ekskluzivna prava i prava na naknadu moraju biti razumne, između ostalog, u odnosu na ekonomsku vrijednost uporabe prava u trgovini imajući u vidu vrstu i cjenik uporabe djela i drugog sadržaja, kao i ekonomsku vrijednost usluge pružene od strane organizacije za kolektivno ostvarivanje prava. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava obavještavaju dotičnog korisnika o kriterijima korištenima za određivanje tih iznosa.

[…]”

Belgijsko pravo

5 Direktiva 2014/26 prenesena je u belgijsko pravo putem Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2014/26/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt (Zakon od 8. lipnja 2017. kojim se u belgijsko pravo prenosi Direktiva 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu) (*Belgisch Staatsblad* od 27. lipnja 2017., str. 68276.).

6 Člankom 63. tog zakona izmijenjen je članak XI.262 Zakonika o gospodarskom pravu kako slijedi:

„1. Uvjeti izdavanja odobrenja temelje se na objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima. […]

Nositelji prava primaju primjerenu naknadu za korištenje pravima. Tarife za ekskluzivna prava i prava na naknadu moraju biti razumne, među ostalim, u odnosu na ekonomsku vrijednost uporabe prava u trgovini imajući u vidu vrstu i cjenik uporabe djela i usluga, kao i ekonomsku vrijednost usluge pružene od strane organizacije za ostvarivanje prava. Društva za kolektivno ostvarivanje prava obavještavaju dotičnog korisnika o kriterijima korištenima za određivanje tih iznosa.

[…]”

Glavni postupci i prethodno pitanje

7 SABAM je trgovačko društvo s ciljem ostvarivanja dobiti koje zbog svojeg položaja jedinog tijela za kolektivno ostvarivanje autorskih prava u Belgiji na tom području ima *de facto* monopol na tržištu prikupljanja i raspodjele naknada koje se duguju na temelju autorskog prava radi umnožavanja i javnog izvođenja glazbenih djela.

8 Weareone.World i Wecandance od 2005. odnosno od 2013. organiziraju svake godine festivale Tomorrowland i Wecandance. Tijekom različitih održavanja tih događaja bila su upotrijebljena glazbena djela zaštićena autorskim pravom, za čije je ostvarivanje odgovoran SABAM.

9 Prema odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, visina naknada koje SABAM potražuje od organizatora festivala određuje se na temelju SABAM-ove takozvane tarife „211” (u daljnjem tekstu: tarifa 211).

10 Tarifa 211, u verziji primjenjivoj na glavne postupke, sadržava dva različita cjenika, a o tome koji se primjenjuje slobodno odlučuje SABAM. Potonji može primijeniti „minimalnu tarifu”, izračunanu na osnovi ozvučene površine ili na osnovi broja dostupnih mjesta, odnosno, kao što je to bio slučaj u ovom predmetu, „osnovnu tarifu”.

11 Osnovna tarifa izračunava se na temelju bruto prihoda od prodaje karata, uključujući vrijednost karata koje su dane u zamjenu za sponzorstvo, nakon odbitka troškova rezervacije, poreza na dodanu vrijednost (PDV) i eventualnih dugovanih općinskih davanja ili, alternativno, na temelju proračuna za umjetnike, odnosno iznosa stavljenih na raspolaganje umjetnicima pri izvršenju njihova programa, kada ukupan iznos proračuna za umjetnike prelazi bruto prihode od prodaje karata. Ta osnovna tarifa sastoji se od osam zasebnih dijelova prihoda na koje se primjenjuje degresivna stopa tantijema.

12 Organizator festivala može dobiti popuste na navedenu osnovnu tarifu, ovisno o količini glazbenih djela iz SABAM-ova repertoara koja su stvarno izvođena tijekom događaja. Tako, ako je organizator u određenom roku SABAM-u dostavio popis djela izvođenih tijekom događaja, potonji može ishoditi

popust koji se na osnovnu tarifu primjenjuje na sljedeći način: ako je manje od 1/3 izvođenih glazbenih djela iz SABAM-ova repertoara, on zaračunava 1/3 osnovne tarife; ako je manje od 2/3 izvođenih glazbenih djela iz tog repertoara, SABAM zaračunava 2/3 osnovne tarife; naposljetku, ako je barem 2/3 izvođenih glazbenih djela iz navedenog repertoara, SABAM zaračunava punu osnovnu tarifu (u daljnjem tekstu: pravilo 1/3-2/3).

13 Dopisima od 13. travnja i 5. svibnja 2017. SABAM je pred sudom koji je uputio zahtjev podnio tužbe protiv, s jedne strane, Weareone.World i, s druge strane, Wecandance kako bi im se naložilo da mu isplate iznose koji odgovaraju naknadama za autorsko pravo koje su mu ti organizatori festivala bili obvezni platiti primjenom osnovne tarife predviđene tarifom 211 za festival Tomorrowland održan 2014., 2015. i 2016. godine i za festival Wecandance održan između 2013. i 2016.

14 Weareone.World i Wecandance su pred sudom koji je uputio zahtjev osporili zakonitost tarife 211 zato što naknade izračunane na temelju te tarife ne odgovaraju gospodarskoj vrijednosti usluga koje pruža SABAM, protivno članku 102. UFEU-a.

15 Konkretno, ti organizatori festivala tvrde, kao prvo, da pravilo 1/3-2/3 nije dovoljno precizno. U tom je pogledu moguće, pomoću modernih tehnologija, preciznije utvrditi glazbena djela iz SABAM-ova repertoara koja su stvarno izvođena kao i njihovo trajanje.

16 Kao drugo, organizatori festivala prigovaraju SABAM-u da osnovnu tarifu izračunava na temelju bruto prihoda od prodaje karata ili na temelju proračuna za umjetnike a da im međutim ne omogućava da od tih bruto prihoda odbiju sve troškove odobrene za organizaciju tih festivala koji nisu povezani s glazbenim djelima izvođenima na tim događajima.

17 U tom kontekstu ti organizatori ističu da prihodi od prodaje karata nisu povezani s gospodarskom vrijednošću usluge koju SABAM pruža s obzirom na to da potonji može zahtijevati višu naknadu za korištenje istim djelima iz njegova repertoara na događajima za koje je cijena ulaznica viša. Međutim, spremnost osoba koje idu na festival da plate veću cijenu ulaznice rezultat je čimbenika koji ne ovise o SABAM-ovim uslugama, kao što su napori organizatora da festival učine „potpunim iskustvom", ponuđena infrastruktura ili pak kvaliteta umjetnika izvođača.

18 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se postavlja pitanje jesu li iznosi naknada koje je primijenio SABAM u skladu s člankom 102. UFEU-a i člankom 16. Direktive 2014/26. Konkretno, on se pita koliko precizna moraju biti pravila o određivanju naknada koje utvrdi tijelo u vladajućem položaju da se ne bi smatralo da ono zbog nepravednog određivanja cijena zloupotrebljava takav vladajući položaj.

19 U tim je okolnostima ondernemingsrechtbank Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 102. UFEU-a, prema potrebi u vezi s člankom 16. Direktive 2014/26/EU […], tumačiti na način da postoji zlouporaba vladajućeg položaja ako organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih prava, koja u državi članici ima *de facto* monopol, prema organizatorima glazbenih događaja za pravo na javno reproduciranje glazbenih djela primjenjuje model naknada koji se, među ostalim, temelji na prihodu i

1. koji se temelji na stupnjevanoj paušalnoj tarifi umjesto na tarifi koja (pomoću suvremenih tehnoloških alata) uzima u obzir točan udio repertoara kojim upravlja organizacija za kolektivno ostvarivanje prava u glazbi koja se reproducira tijekom događaja?

2. prema kojem naknade za licenciranje ovise i o vanjskim čimbenicima poput, među ostalim, cijene ulaznice, cijene jela i pića, proračuna za umjetnike izvođače i proračuna za druge elemente poput dekoracije?"

O prethodnom pitanju

20 Najprije valja podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene člankom 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud će prema potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena (presude od 18. prosinca 2019., IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, t. 26. i od 19. prosinca 2019., Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 31. i navedena sudska praksa).

21 U ovom slučaju valja istaknuti da, iako sud koji je uputio zahtjev poziva Sud da odluči o tumačenju članka 102. UFEU-a, po potrebi u vezi s člankom 16. Direktive 2014/26, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se pitanje tog suda odnosi posebno na tumačenje pojma „zloporaba vladajućeg položaja”, koji se ne nalazi izričito u tom članku 16. ni u bilo kojoj drugoj odredbi te direktive, s obzirom na to da je cilj te direktive osobito, prema njezinoj uvodnoj izjavi 8., omogućiti koordinaciju nacionalnih propisa povezanih s pristupom aktivnosti upravljanja autorskim i srodnim pravima od strane organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, modalitetima njihovog upravljanja i okvirima nadzora. U tim okolnostima pitanje suda koji je uputio zahtjev valja ispitati isključivo s obzirom na članak 102. UFEU-a, pri čemu se međutim podrazumijeva da navedeni članak 16. u svojem stavku 2. drugom podstavku sadržava relevantne kriterije za ocjenu nameće li takvo tijelo prilikom naplate naknada koje se duguju na temelju autorskog prava nepravedne tarife.

22 Također valja istaknuti da drugim dijelom tog pitanja sud koji je uputio zahtjev posebno pita Sud o vezi koja je tarifom 211. utvrđena između, s jedne strane, zatraženih naknada i, s druge strane, „vanjskih čimbenika”, poput cijene ulaznice, cijene jela i pića, proračuna za umjetnike izvođače i proračuna za druge elemente poput dekoracije.

23 Međutim, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, naknade o kojima je riječ u glavnom postupku izračunane su na temelju bruto prihoda od prodaje karata, a ne na temelju organizatorova proračuna za umjetnike. Osim toga, predmet postavljenog pitanja posebno je pitanje moraju li se organizatorovi troškovi, osobito oni za dekoracije, moći odbiti, suprotno onomu što je predviđeno tarifom 211, od bruto prihoda od prodaje ulaznica za potrebe izračuna dugovane naknade.

24 U tim okolnostima valja smatrati da svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 102. UFEU-a tumačiti na način da je riječ o zlouporabi vladajućeg položaja u smislu tog članka kada društvo za kolektivno ostvarivanje prava koje ima *de facto* monopol u jednoj državi članici organizatorima glazbenih događaja nameće naknade za pravo na javno reproduciranje glazbenih djela prema cjeniku prema kojem se, s jedne strane, naknade na temelju autorskog prava računaju na osnovi tarife koja se primjenjuje na bruto prihode od prodaje ulaznica, a da se od tih prihoda ne mogu odbiti svi troškovi vezani uz organizaciju festivala koji nemaju veze s tamo izvođenim glazbenim djelima, i, s druge strane, primjenjuje se paušalni sustav po dijelovima kako bi se među tim djelima odredio onaj koji je dio repertoara tog društva za kolektivno ostvarivanje prava.

25 U skladu s člankom 102. prvim stavkom UFEU-a, s unutarnjim tržištem nespojivo je i zabranjeno, u mjeri u kojoj bi moglo utjecati na trgovinu među državama članicama, da jedan ili više poduzetnika zlorabi vladajući položaj na unutarnjem tržištu ili njegovu znatnom dijelu. Kao što to proizlazi iz drugog stavka točke (a) tog članka, ako neki poduzetnik koji je u vladajućem položaju nameće nepravedne trgovinske uvjete, riječ je o zloporabi takvog položaja.

26 Najprije valja podsjetiti da je društvo za kolektivno ostvarivanje prava, kao što je SABAM, poduzetnik na kojeg se primjenjuje članak 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2014., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, t. 80.).

27 Naime, budući da takvo društvo za kolektivno ostvarivanje prava ima monopol za ostvarivanje autorskih prava u vezi s jednom kategorijom zaštićenih djela na području neke države članice, valja smatrati da ono ima vladajući položaj na znatnom dijelu unutarnjeg tržišta u smislu tog članka (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2014., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, t. 86. i navedenu sudsku praksu).

28 Kad je riječ o naknadama koje zahtijevaju društva za kolektivno ostvarivanje prava, Sud je u više navrata presudio da ponašanje takvih poduzeća može predstavljati zlouporabu i stoga biti obuhvaćeno zabranom iz članka 102. UFEU-a ako takva društva, kada određuju visinu naknade, primjenjuju previsoku cijenu koja nije u opravdanom odnosu s gospodarskom vrijednošću usluge koju pružaju ta društva, a koja se sastoji od stavljanja korisnicima na raspolaganje cjelokupnog repertoara glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom kojima navedena društva upravljaju (vidjeti u tom smislu presude od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 28. i navedenu sudsku praksu; od 27. veljače 2014., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, t. 88. i od 14. rujna 2017., Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, t. 35.).

29 Na nacionalnom je sudu da utvrdi eventualno previsok iznos takvih naknada, s obzirom na konkretan slučaj koji se pred njim vodi i uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja (vidjeti u tom smislu presude od 9. travnja 1987., Basset, 402/85, EU:C:1987:197, t. 19. i od 13. srpnja 1989., Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, t. 32.).

30 U okviru tog utvrđivanja on mora osobito uzeti u obzir posebnu prirodu autorskog prava kao i pronaći odgovarajuću ravnotežu između interesa autora glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom da prime naknadu za upotrebu tih djela i interes korisnika da se navedena djela mogu upotrebljavati u razumnim uvjetima (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 30. i 31.). Kako bi se provjerilo je li visina tarifa koje je nametnulo društvo za kolektivno ostvarivanje prava pravedna kako s gledišta autorskog prava na odgovarajuću naknadu tako i s gledišta legitimnih interesa korisnika, valja osobito uzeti u obzir ne samo gospodarsku vrijednost usluge kolektivnog ostvarivanja prava kao takvu nego i prirodu i opseg upotrebe djela kao i gospodarsku vrijednost ostvarenu tom upotrebom.

31 U tom pogledu, iako je Sud podsjetio da je riječ o ocjeni toga je li nerazmjer između stvarno nastalog troška i stvarno zahtijevane cijene prekomjeran te, u slučaju potvrdnog odgovora, o ispitivanju toga je li cijena apsolutno nepoštena ili u usporedbi s konkurentskim uslugama, također je istaknuo da postoje druge metode na temelju kojih se može utvrditi je li cijena eventualno previsoka (vidjeti u tom smislu presudu od 14. rujna 2017., Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, t. 36. i 37. i navedenu sudsku praksu).

32 Što se konkretnije tiče naknada koje nameću društva za kolektivno ostvarivanje prava, te se metode mogu, među ostalim, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 33. svojeg mišljenja, temeljiti na usporedbi cijene čija se pravednost osporava i referentnih indeksa, kao što su cijene koje je poduzetnik u vladajućem položaju u prošlosti primjenjivao za iste usluge na istom mjerodavnom tržištu, cijene koje takav poduzetnik primjenjuje za druge usluge ili u pogledu drugih sličnih kategorija korisnika, ili pak cijene koje drugi poduzetnici primjenjuju za istu uslugu ili usporedive usluge na drugim nacionalnim tržištima, dok god je međutim ta usporedba dosljedna (vidjeti u tom smislu, osobito kad je riječ o potonjoj osnovi za usporedbu, presudu od 14. rujna 2017., Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, t. 38. i navedenu sudsku praksu).

33 Na pitanja suda koji je uputio zahtjev treba odgovoriti u kontekstu tih razmatranja.

34 Na prvom mjestu, taj sud želi znati je li to što društvo za kolektivno ostvarivanje organizatorima glazbenih događaja nameće cjenik prema kojem se naknade na temelju autorskog prava računaju na osnovi tarife koja se primjenjuje na bruto prihode od prodaje ulaznica, a da se od tih prihoda ne mogu odbiti svi troškovi vezani uz organizaciju festivala koji nemaju veze s tamo izvođenim glazbenim djelima, zlouporaba vladajućeg položaja u smislu članka 102. UFEU-a.

35 Naime, pred tim su sudom Weareone.World i Wecandance tvrdili, kao što je to navedeno u točki 17. ove presude, s jedne strane, da prihodi od prodaje karata nisu povezani s gospodarskom vrijednošću usluge koju pruža SABAM s obzirom na to da potonji može za upotrebu istih djela iz svojeg repertoara zahtijevati višu naknadu tijekom događaja za koje su ulaznice skuplje.

36 S druge strane, visina bruto prihoda festivala poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ovisi o naporima organizatora da od tih festivala učine „potpuno iskustvo”, o ponuđenoj infrastrukturi ili pak o kvaliteti umjetnika izvođača. Međutim, ti elementi, u pogledu kojih je SABAM odbio smanjiti iznos bruto prihoda u svrhu izračuna naknada koje organizatori festivala duguju, nisu povezani s gospodarskom uslugom koju on pruža.

37 U tom pogledu, kao prvo, kad je riječ o pitanju može li društvo za kolektivno ostvarivanje prava povrijediti članak 102. UFEU-a time što organizatorima festivala nameće cjenik naknada koji se izračunava na osnovi bruto prihoda od prodaje ulaznica, valja istaknuti da je Sud, u vezi s naknadama koje se naplaćuju kao naknada za autorsko pravo radi javnog izvođenja snimljenih glazbenih djela u diskotekama i čiji se iznos računa na osnovi bruto prihoda tih diskoteka, već utvrdio da kod takvih naknada treba smatrati da je riječ o normalnom korištenju autorskim pravom i da njihovo naplaćivanje nije samo po sebi zlouporaba u smislu članka 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 9. travnja 1987., Basset, 402/85, EU:C:1987:197, t. 15., 18., 20. i 21. i od 13. srpnja 1989., Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, t. 45.).

38 Sud je također presudio da, kad je riječ o naplaćivanju naknada koje odgovaraju postotku prihoda društava za televizijsko emitiranje koja proizlaze iz prijenosa emisija namijenjenih širokoj javnosti, oglašavanja ili pretplata, u mjeri u kojoj se takve naknade izračunavaju na temelju prihoda društava za televizijsko emitiranje, one su načelno razumne u odnosu na gospodarsku vrijednost usluge koju pruža društvo za kolektivno ostvarivanje prava (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 34. i 37.).

39 Takva sudska praksa, iz koje proizlazi da cjenik naknada društva za kolektivno ostvarivanje prava koji se temelji na postotku prihoda ostvarenih od glazbenog događaja treba smatrati uobičajenim korištenjem autorskim pravom i da je načelno razuman u odnosu na gospodarsku vrijednost usluge koju to društvo pruža, može se primijeniti na cjenik naknada, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se izračunava na osnovi bruto prihoda od prodaje ulaznica za festival, zbog čega to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava nameće takav cjenik ne predstavlja zlouporabu u smislu članka 102. UFEU-a.

40 Naime, nametanjem takvog cjenika SABAM nastoji ostvariti legitiman cilj s obzirom na pravo tržišnog natjecanja, odnosno zaštitu prava i interesa svojih članova u odnosu na korisnike njihovih glazbenih djela (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 1989., Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, t. 31.).

41 Osim toga, naknade na temelju takvog cjenika protučinidba su koja se naplaćuje za javno izvođenje tih glazbenih djela. Tu protučinidbu treba ocijeniti s obzirom na vrijednost te uporabe u trgovini (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 36.), koja među ostalim ovisi o stvarnom broju osoba koje izvode zaštićena djela (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2011., Football Association Premier League i dr., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, t. 109. i navedenu sudsku praksu) i važnost uporabe glazbenih djela za predmetni događaj.

42 Kao drugo, što se tiče napora organizatora da od tih festivala učine „potpuno iskustvo”, ponuđene infrastrukture ili kvalitete umjetnika izvođača, ne može se isključiti, kao što su to istaknuli Weareone.World i Wecandance, da takva ulaganja mogu utjecati na prava ulaska koja se mogu isticati i, prema tome, na visinu naknade koju SABAM može opravdano zahtijevati.

43 Međutim, ta okolnost ne može dovesti u pitanje zaključak koji proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 39. ove presude.

44 Naime, s jedne strane, kao što je to nezavisni odvjetnik u bitnome istaknuo u točkama 63. i 68. svojeg mišljenja, ta je sudska praksa donesena u odnosu na cjenike naknada koje društva za kolektivno ostvarivanje prava nameću korisnicima na osnovi njihovih bruto prihoda, bez odbijanja svih troškova nastalih u okviru njihova pružanja usluga, i to neovisno o činjenici da taj prihod može ovisiti, u mjeri koja nije zanemariva, o čimbenicima koji nemaju veze s uporabom zaštićenih glazbenih djela. Dakle, čimbenicima poput onih iz točke 42. ove presude ne protivi se, kao takvima, izračun naknada koje se plaćaju društvu za kolektivno ostvarivanje prava na osnovi takvog cjenika, pod uvjetom da potonji vodi računa o svim relevantnim okolnostima, a osobito onima navedenima u sudskoj praksi navedenoj u točki 41. ove presude.

45 S druge strane, među navedenim čimbenicima može se ispostaviti osobito teškim objektivno utvrditi posebne čimbenike koji nisu povezani s izvođenim glazbenim djelima i, stoga, s pružanjem usluga društva za kolektivno ostvarivanje prava, ili pak isto tako kvantificirati njihovu ekonomsku vrijednost kao i njihov utjecaj na prihode od prodaje karata za predmetne festivale.

46 Uostalom, kada bi se društvu za kolektivno ostvarivanje prava nametnula obveza da pri utvrđivanju cjenika naknada za uporabu zaštićenih glazbenih djela u svakom slučaju uzme u obzir takve osobito heterogene i subjektivne čimbenike, i da ih konkretno provjeri, pod prijetnjom moguće kvalifikacije tog cjenika kao zlouporabe u smislu članka 102. UFEU-a, to bi moglo dovesti do neproporcionalnog povećanja troškova nastalih radi upravljanja ugovorima i nadzora nad uporabom glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom.

47 Iz toga slijedi da to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava nameće cjenik prema kojem se naknade dugovane na temelju autorskog prava izračunavaju na osnovi tarife koja se temelji na bruto prihodima od prodaje ulaznica, a da se od tih prihoda ne mogu odbiti svi troškovi povezani s organizacijom takvih događaja, ne predstavlja samo po sebi zlouporabu u smislu članka 102. UFEU-a.

48 Neovisno o prethodnim razmatranjima, kao što je navedeno u točkama 28. i 29. ove presude, to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava nameće cjenik pristojbi koji se temelji na bruto prihodima od prodaje ulaznica može biti obuhvaćeno zabranom iz tog članka ako visina naknade koja je stvarno utvrđena prema tom cjeniku nije u razumnoj vezi s gospodarskom vrijednošću pružene usluge, a što mora utvrditi nacionalni sud s obzirom na konkretni slučaj koji se pred njim vodi i uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, uključujući visinu određene naknade i prihode prema kojima se ta stopa izračunava.

49 Na drugom mjestu, sud koji je uputio zahtjev želi znati je li to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava organizatorima glazbenih događaja nameće naknade koje se temelje na cjeniku koji se koristi paušalnim sustavom po razredima, kao što je onaj predviđen pravilom 1/3-2/3, kako bi se među izvedenim djelima utvrdio onaj dio njih koji je dio repertoara tog društva zlouporaba vladajućeg položaja u smislu članka 102. UFEU-a.

50 Kao što je Sud već imao prilike naglasiti, naknada koju primjenjuje tijelo za kolektivno ostvarivanje mora voditi računa o količini glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom koja je stvarno upotrijebljena (vidjeti u tom smislu presude od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 39. i od 16. srpnja 2009., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, t. 143.).

51 U tom pogledu valja u ovom slučaju utvrditi da tarifa 211 u određenoj mjeri uzima u obzir količinu glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom koja su stvarno izvođena s obzirom na to da, kao što je to navedeno u točki 12. ove presude, pravilo 1/3-2/3 omogućava organizatoru festivala da primijeni paušalno smanjenje osnovne tarife ovisno o količini glazbenih djela koja su stvarno izvedena na predmetnom događaju, a koja su dio SABAM-ova repertoara.

52 Ipak, iz sudske prakse Suda također proizlazi da primjena cjenika naknada koji u obzir uzima količinu stvarno izvedenih glazbenih djela može biti zloporaba ako postoji alternativna metoda koja omogućava preciznije prepoznavanje i određivanje količine upotrijebljenih djela te da ta metoda može ostvariti isti legitiman cilj, a to je zaštita interesa glazbenih autora, skladatelja i izdavača, a da pritom ne dovede do neproporcionalnog povećanja troškova nastalih radi upravljanja ugovorima i nadzora nad uporabom glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, t. 40.).

53 Međutim, čini se da pravilo 1/3-2/3 samo vrlo neprecizno uzima u obzir količinu glazbenih djela koja su stvarno izvedena, a koja su dio SABAM-ova repertoara. Naime, kao što su to istaknuli Wecandance, Weareone.World i Europska komisija, to pravilo ima za učinak to da SABAM gotovo sustavno ostvaruje prihode koji mogu biti znatno viši od onih koji odgovaraju takvoj količini.

54 SABAM u tom pogledu tvrdi da je sadašnja tehnologija identifikacije vrlo skupa i da dodatni troškovi upravljanja proizlaze iz njegove obveze da od faze prikupljanja točnije utvrdi dio svojeg registra kojim se organizator koristi.

55 Kao što to proizlazi iz točke 29. ove presude, na nacionalnom je sudu da provjeri – s obzirom na konkretan slučaj koji se pred njim vodi i uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, uključujući, u predmetu kao što je onaj u glavnom postupku, raspoloživost i pouzdanost dostavljenih podataka, koji se odnose na uporabu djela obuhvaćenih repertoarom predmetnog društva za kolektivno ostvarivanje prava, kao i na postojeće tehnološke alate – postoji li alternativna metoda koja omogućava preciznije prepoznavanje i određivanje količine upotrijebljenih djela s obzirom na uvjete o kojima je riječ u točki 52. ove presude.

56 U ovom slučaju nekoliko elemenata potvrđuje mogućnost da SABAM primijeni neku drugu takvu metodu, što međutim mora provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

57 Naime, kao prvo, valja istaknuti da, kako bi se primijenilo, pravilo 1/3-2/3 zahtijeva precizno određivanje onog dijela izvođenih djela koja su dio SABAM-ova repertoara s obzirom na to da se to pravilo SABAM provodi, kao što je to navedeno u točki 12. ove presude, samo ako mu je organizator u određenom roku dostavio popis djela koja su stvarno izvedena na predmetnom događaju kako bi se SABAM-u omogućilo da utvrdi je li manje od jedne trećine ili manje od dvije trećine izvedenih djela iz njegova repertoara. Takav popis načelno omogućava da se još preciznije utvrdi koliko je izvedenih djela dio SABAM-ova repertoara.

58 Kao drugo, Wecandance i Weareone.World istaknuli su tehnološki napredak, osobito razvoj softverâ za glazbeno prepoznavanje koji bi omogućili da se precizno utvrdi koja su izvedena djela dio SABAM-ova repertoara. Ne može se isključiti da se takvim tehnološkim alatima može preciznije prepoznati i odrediti količina izvedenih djela.

59 Naposljetku, kao treće, Weareone.World naveo je da postoje druge metode prepoznavanja i određivanja količine izvedenih djela koje je SABAM odobrio u drugim verzijama tarife 211, kao što su korištenje usluga ovlaštenog nadzornog društva ili pak privremena zamjena pravila 1/3-2/3 pravilom koje omogućava preciznije vođenje računa o udjelu izvedenih glazbenih djela koja su dio njegova repertoara.

60 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 102. UFEU-a treba tumačiti na način da nije zlouporaba vladajućeg položaja u smislu tog članka to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava koje ima *de facto* monopol u nekoj državi članici organizatorima glazbenih događaja nameće naknade za pravo na javno reproduciranje glazbenih djela prema cjeniku prema kojem se:

– s jedne strane, naknade na temelju autorskog prava računaju na osnovi tarife koja se primjenjuje na bruto prihode od prodaje ulaznica, a da se od tih prihoda ne mogu odbiti svi troškovi vezani uz organizaciju festivala koji nemaju veze s tamo izvođenim glazbenim djelima, pod uvjetom da, s obzirom na sve relevantne okolnosti ovog slučaja, naknade koje društva za ostvarivanje prava prema cjeniku nameće nisu pretjerane s obzirom na, osobito, prirodu i opseg upotrebe djela, gospodarsku vrijednost ostvarenu tom upotrebom i gospodarsku vrijednost usluga koje pruža to društvo, a što mora utvrditi nacionalni sud, i

– s druge strane, primjenjuje paušalni sustav po dijelovima kako bi se među tim djelima odredio onaj koji je dio repertoara tog društva za kolektivno ostvarivanje prava, pod uvjetom da ne postoji druga metoda koja omogućava preciznije prepoznavanje i određivanje količine upotrijebljenih djela i koja može ostvariti isti legitiman cilj, a to je zaštita interesa glazbenih autora, skladatelja i izdavača, a da pritom ne dovede do neproporcionalnog povećanja troškova nastalih radi upravljanja ugovorima i nadzora nad uporabom glazbenih djela zaštićenih autorskim pravom; a što mora provjeriti nacionalni sud, s obzirom na konkretan slučaj koji se pred njim vodi i uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući raspoloživost i pouzdanost dostavljenih podataka kao i postojeće tehnološke alate.

Troškovi

61 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 102. UFEU-a treba tumačiti na način da nije zlouporaba vladajućeg položaja u smislu tog članka to što društvo za kolektivno ostvarivanje prava koje ima *de facto* monopol u nekoj državi članici organizatorima glazbenih događaja nameće naknade za pravo na javno reproduciranje glazbenih djela prema cjeniku prema kojem se:

– s jedne strane, naknade na temelju autorskog prava računaju na osnovi tarife koja se primjenjuje na bruto prihode od prodaje ulaznica, a da se od tih prihoda ne mogu odbiti svi troškovi vezani uz organizaciju festivala koji nemaju veze s tamo izvođenim glazbenim djelima, pod uvjetom da, s obzirom na sve relevantne okolnosti ovog slučaja, naknade koje društva za ostvarivanje prava prema cjeniku nameće nisu pretjerane s obzirom na, osobito, prirodu i opseg upotrebe djela, gospodarsku vrijednost ostvarenu tom upotrebom i gospodarsku vrijednost usluga koje pruža to društvo, a što mora utvrditi nacionalni sud, i

– s druge strane, primjenjuje paušalni sustav po dijelovima kako bi se među tim djelima odredio onaj koji je dio repertoara tog društva za kolektivno ostvarivanje prava, pod uvjetom da ne postoji druga metoda koja omogućava preciznije prepoznavanje i određivanje količine upotrijebljenih djela i koja može ostvariti isti legitiman cilj, a to je zaštita interesa glazbenih autora, skladatelja i izdavača, a da pritom ne dovede do neproporcionalnog povećanja troškova nastalih radi upravljanja ugovorima i nadzora nad uporabom glazbenih djela

zaštićenih autorskim pravom; a što mora provjeriti nacionalni sud, s obzirom na konkretan slučaj koji se pred njim vodi i uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući raspoloživost i pouzdanost dostavljenih podataka kao i postojeće tehnološke alate.

Potpisi